

Luonnos Lapin maakunnan Ikäihmisten sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteiksi

341/05.09.00/2018

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.09.2018 § 128

Valmistelu: vt. vanhuspalvelujohtaja Eija Järvinen

Muutosagentin johdolla on I & O- kärkihankkeessa valmisteltu yhdessä eri kuntien viranhaltijoista muodostuvassa ryhmässä yhteiset Ikäihmisten sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteet. Valmistelussa on pyydetty lausunnot vanhusneuvostoilta ja lisäksi luonnosta ovat kommentoineet kuntien viranhaltijat ja AVI:n edustaja. Yhtenäiset palvelujen myöntämisen perusteet antavat pohjaa maakunnan asukkaiden yhdenvertaiselle kohtelulle ja kotona asumista tukevalle palvelurakennetyölle.

Lapin maakunnassa on tavoitteeksi asetettu kotona asumisen osuudeksi aikaisemmassa valmistelussa 93- 94 % ja tehostetun palveluasumisen + laitoshoidon osuudeksi 6-7 %. Lapin maakunnassa vuonna 2016 tehostetun palveluasumisen piirissä oli 75 vuotta täyttäneistä 7,6 % (vaihtelu 1.1 – 13,8 %) ja laitoshoidossa 1,9 % (vaihtelu 0 – 10,3 %). Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 90,5 %. Viime vuosina useissa kunnissa on palvelurakennetta kevennetty jo vuoden 2016 jälkeen mm. laitoshoidosta luopumalla, mutta samanaikaisesti on kuitenkin lisätty tehostettua palveluasumista. Tavallista palveluasumista on vain osassa kuntia.

Lapin maakunnassa on vuosina 2017- 2025 arvioitu 75 vuotta täyttäneiden määrän kasvavan n. 6 000 henkilöä. Liitteessä on arvioitu kunnittain tehostetun palveluasumisen tarvetta tavoitettiin (7 %) verraten vuonna 2025. Vuoden 2016 tietoihin pohjaten vuoden 2016 palvelujen käytöllä ja resursseilla voitaisiin vastata vielä vuoden 2025 arvioituun 75 vuotta täyttäneiden palvelutarpeeseen - samanaikaisesta väestön ikääntymisestä huolimatta. Muutos edellyttää kuitenkin kotiin annettavien palvelujen saatavuuden, kuntoutuksen ja keveimpien asumisratkaisujen vahvistamista ja palvelujen sisältöjen ja toimintatapojen uudistamista.

Liitteenä v. 2016 tietojen pohjalta arvioitu tehostetun palveluasumisen tarve v. 2025 7%:n kattavuustasoon verraten.

lökkäiden palvelukokonaisuutta arvioitaessa palvelurakenteen lisäksi kunnan asumisympäristön esteettömyys ja erilaiset asumismuodot ja muut terveyttä, hyvinvointia ja iäkkäiden elämänlaatua edistävät palvelut ja muu toiminta tulee ottaa tarkasteluun. Ensisijaisesti tavoitteena tulee olla ikääntyneiden kotona asumisen edellytysten parantaminen laaja-alaisesti kunnassa.

Lähtökohtana myöntämisen perusteissa on, että ennen ympärivuorokautiseen tehostettuun palveluasumiseen ohjautumista asiakkaalla on ollut käytössään kaikki kotona asumista tukevat palvelut (mm. kotihoito, tukipalvelut, kuntoutus) ja niiden vaikutus asiakkaan toimintakykyyn on arvioitu. Myös Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) linjaa, että kunnan on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti kotiin annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.

Myöntämisperusteet sisältävät palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen, lyhytaikaisen kuntouttavan asumisen ja laitoshoidon palvelut.

Asumispalvelu muodostuu asiakkaalle tarjottavasta kodinomaisesta, viihtyisästä ja asiakkaan henkilökohtaisia tarpeita vastaavasta asumisesta, siihen keskeisesti liittyvistä tukipalveluista ja kuntoutuksesta, kuntoutumista edistävästä hoidosta ja hoivasta. Palvelukokonaisuus edistää asiakkaan turvallista ja arvokasta elämää, tukee omatoimista elämää ja mahdollistaa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin sekä ja kuntoutumisen.

Palvelun keskeisinä periaatteina ovat asiakaslähtöisyys, asiakkaan oikeudet ja itsemääräämisoikeus. Asiakas ja hänen yksilölliset tarpeensa huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Asiakas osallistuu häntä koskevan palvelun suunnitteluun ja tulee kuulluksi häntä itseään koskevassa päätöksenteossa.

Myöntämisen perusteissa on määritelty asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa käytettävät mittarit. Arvioinnissa käytetään toimintakykymittareita, joista keskeisimpänä RAI-toimintakyvyn arviointimittari. Arviointia tehdään kokonaisvaltaisesti testein, haastatteluin ja havainnoin yhteistyössä asiakkaan ja/tai hänen edustajansa kanssa.

Myöntämisperusteissa linjataan, että sosiaalihuoltolain mukaisesta pitkäaikaisesta laitoshoidosta vanhainkodissa tai muusta sosiaalihuoltolain mukaisista hoivaosastoista luovutaan rakennemuutoksen edetessä.

Liitteenä luonnos Lapin maakunnan Ikäihmisen sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisen perusteiksi.

Kunnalta pyydetään ratkaisua myöntämisperusteiden käyttöönotosta 31.10.2018 mennessä.

Ehdotus STJ Niiranen:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää ottaa käyttöön ikäihmisten sosiaalihoitolain mukaisten asumispalveluiden ja laitoshoidon myöntämisperusteet 1.1.2019 alkaen.

Päätös STLTK 26.9.2018:

Hyväksyi päätösehdotuksen.